

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio IV. Sacrilegia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

mediis utitur DEUS ad nos puniendos, aut
 periculum subsit, ne indignatio sit contra
 Deum. At quando nihil horum adest, rursus
 veniale erit, ut supra: quia sic maledictio,
 vel affectus maledicentis nullo modo redundat in
 Deum: quòd si redundet in parentes, ut si maledi-
 cendi, vel horæ, in qua te parentes genuerunt
 erit peccatum contra Charitatem, & Pieta-
 tem parentibus debitam: & sanè grave, si cum
 contemptu fiat, aut aliàs pietas in parentes
 graviter lædatur: ut si ita in faciem malediceres,
 per hoc eos subsannes, confundas, irrideas. Aliàs
 verum leve tantum, ut supra.

SECTIO IV.

Sacrilegia.

SUMMARIUM.

- 1. Sacrilegium generatim est rei Sacre violatio.
- 2. Sacrilegium personale quatuor modis committi solet.
- 3. Locale verò tribus.
- 4. Sacrilegii realis, seu rerum Sacrarum quatuor gradus.
- 5. Sacrilegium reale indigne tractando res Sacras varie fieri potest:
- 6. Iniuste verò usurpando, vel furando, tripliciter.
- 7. Etiam iniusta occupatio, vel detentio honorum Ecclesie, mobilium & immobilium, piorum legatorum, & bonorum pauperum &c. aliquo modo Sacrilegium sapit.
- 8. Sacrilegium profane emptionis, & venditionis rei Sacre seu Simonia quid?
- 9. Quæ sit res seu materia Simonia?
- 10. Quale debeat esse pretium, &
- 11. Quale pactum, ad hoc ut committatur Simonia?
- 12. Quid sit Simonia Juris divini intrinsecè mala?

38. Quid

38. Quid sit vel quando fiat Simonia Jure positivo *bona* prohibita?

39. Quid sit Simonia mentalis,

40. Conventionalis,

41. Realis, &

42. Confidentialis? & que hujus pena?

43. Quid sit Simonia cum pretio, vel munere à manu,

44. à Lingua, &

45. Ab Obsequio?

46. An & quando Simonia sit dare beneficium Ecclesiasticum pro obsequio Spirituali?

47. Quando simoniace accepta debeant restitui?

36 **S**acrilegium definitione ab omnibus recepta. Est rei sacra violatio, seu irreligiositas, quæ res sacra, quatenus Deo sacra est, violatur; est enim peccatum contra Virtutem Religionis, quæ sicut primario inclinatur ad debitum cultum & reverentiam exhibendam ipsi Deo; ita ex consequenti & secundario inclinatur ad debitam reverentiam exhibendam rebus Deo sacratis: nam ut ait D. Th. 2. 2. q. 99. a. 1. Ex eo, quod aliquid deputatur ad cultum Dei, efficitur aliquo modo divinum, quamobrem ei reverentia debetur, quæ redundat in Deum: atque etiam irreverentia, seu indigna tractatio rerum sacrarum redundat in injuriam Dei: consequenter erit speciale peccatum Religionis oppositum. Sic S. Doctor.

Res ergo sacra dicitur omnis illa, quæ publica institutione, auctoritate, & ritu ad Dei cultum deputata est; uti ex Juris Consulto notavit Suarez, de Relig. lib. 3. tract. 3. c. 2. adeoque non qualibet privato instituto, proposito, vel voto res sacra efficitur, sed necesse est, ut publicam deputa-

tionem vel consecrationem habeat. Ejusmodi autem rerum sacrarum, atque publica auctoritate ad cultum Dei consecratarum triplex est genus, persona, locus, & res, indéque triplex species materialis Sacrilegii. Personale, locale, & reale. De his ordine.

§. I.

Sacrilegium personale

Dicitur, quò persona sacra, seu publica auctoritate & solemnitate ad cultum Dei consecrata (videlicet per sacram ordinationem, vel statum Religionis, ejúsque aliquam participationem) indigne violatur: idque contingit quatuor modis.

I. Inferendo manus violentas in Clericum, vel Religiosum: percussione, mutilatione, occisione, aut aliâ atroci injuriâ, utpote non solum in faciem, sed etiam in contemptum in terram spuendo, contra privilegium Canonis. *si quis suadente &c.* 17. q. 4. ex motivo Religionis personis Ecclesiasticis, atque Deo sacratis concessum, addita excommunicatione latæ sententiæ ipso facto incurrendâ. De hoc in materia de Censuris.

II. Personas Ecclesiasticas subijciendo fori sæcularis judicio seu ad tribunalia sæcularia indebitè trahendo, contra Privilegium Exemptionis, & Immunitatis Ecclesiasticæ.

III. Ab iisdem personis Ecclesiasticis tributum exigendo contra eandem Immunitatem, & Exemptionem. Sed hoc extra casum publicæ necessitatis, ut in bello; tunc enim lex naturæ præponderat legi Ecclesiasticæ.

IV. Lur

IV. Luxuriosè violando corpus personæ Deo sacratæ per votum solemne continentia perpetua, idque quocunque concubitu, pollutione, tactibus ad hoc ordinatis. Ideoque sacrilegium committitur non tantum à persona, quæ contra proprium votum peccat, sed etiam ab alia seu altera complice, etsi ipsa voto Deo sacrata non sit. Sed de hoc ex professo dictum est inter species luxuriæ p. 4. *Theol. Sacram. de Matrim. c. 3. Sect. 4. & fort. infra 6. Præcepto.* neque res fœda hic repetenda. Id hinc solum obiter nota ex Laym. l. 4. tract. 10. c. 7. Quod Clericus, vel Religiosus fornicans contra continentiam, & sextum Præceptum præter peccatum luxuriæ duplicem, in rigore loquendo, aliam malitiam committat contra Virtutem Religionis; una est violatio voti Deo consecrati contra secundum Præceptum, altera est sacrilegium propriè dicti, nimirum personæ sacræ violatio, seu voto solemni publica auctoritate ad cultum Dei acceptæ, contra hoc primum Decalogi Præceptum, quæ malitia gravior est priori, & omnino in confessione explicanda, sic ut non sufficeret absolutè dicere: peccavi contra votum castitatis carnaliter, sed necesse sit exprimere circumstantiam Ordinis sacri, vel Professionis religiosæ. Utrum docet Laym. cit. n. 4.

§. II.

Sacrilegium locale

28 **D**icitur, Ecclesiæ, vel loci sacri, publica auctoritate ad cultum Dei deputati, indigna violatio.

§. Ecclesia propriè est locus publica auctoritate, aut consecratione Episcopi; aut Crucis erectione, vel alia ratione deputatus ad publicè peragenda Officia Divina, Missas celebrandas, & verbum DEI audiendum, Sacramenta administranda, & recipienda. Locus verò sacer latius patens, generatim dicitur omnis locus ad usum pium & religiosum publicè destinatus; & Deo dedicatus. Comprehendit & Ecclesias omnes, & insuper Sacella; Cæmeteria; Monasteria; & Xenodochia, quæ Episcopi auctoritate erecta sunt; nam solæ seculari auctoritate erecta absque auctoritate Episcopi; non censentur religiosa. Sacrilega ergo violatio Ecclesiæ; vel loci sacri contingit generatim tribus modis.

I. Violando immunitatem Ecclesiæ; & locorum sacrorum: fores effringendo; despoliando; & specialiter eò confugientes, atque legitimò refugio; seu asylo ibidem gaudentes, violenter, & dolosè extrahendo ad iudicium; vel punitionem; id tamen extra casus, quibus, id ipsa Jura permittunt; videlicet 1. si crimen grave in ipsa Ecclesia quis commisisset, *c. ult. de immunit. Eccles.* cum in eo, in quo deliquit, puniri quis debeat, & frustra legis auxilium invocet, qui deliquit in legem. 2. Item si publicus latro fuit, aut nocturnus despoliatur agrorum; *c. inter alia. eodem tit. 3.* Item qui alium proditoriè occidit ex insidiis, puta ex latibulo à tergo invadendo, venenò, &c. *c. 1. de homicidio;* & fuit olim juris Divini. *Exod. 21.*

II. Polluendo Ecclesiam, aut Cæmeterium, idque dupliciter: 1. Per injuriosam sanguinis effusionem, aut homicidium etiam sine sanguinis effusione factum; dummodò intra Ecclesiam factum, sive deinde ab existente intra Ecclesiam, sive extra; utroque enim modo æqualiter contra sanctitatem loci peccatur. 2. Per illicitam & voluntariam humani seminis intra Ecclesiam effusionem, *c. ult. de consecrat. Eccl.* Copula tamen carnalis conjugalis excusatur à mortali, si fiat ob urgentem necessitatem, vel probabile periculum pollutionis, utpotè si conjuges officii, vel refugii causâ longo tempore intra Ecclesiam cohabitare cogantur. Communis DD. cum Sanch. *lib. 9. de matrim. disp. 50. n. 9.* Denique per sepulturam infidelis non baptizati, aut excommunicati non tolerati, *c. consuluisti eod.* Atque ad peccatum mortale sacrilegii sufficit prædicta, vel aliquid eorum fieri etiam occultè: ad hoc autem, ut Ecclesia censeatur polluta in foro externo, requiritur, ut factum sit notorium de jure, vel de facto.

III. Exercendo actionem profanam, quæ vel ex natura sua, vel juris Canonici prohibitionem loci Sanctitati repugnat, licet per eam Ecclesia non polluitur: uti sunt: omnis actio judicialis & maxime criminalis. *c. unico. de immunit. Eccl. in 6.* Peccaret ergò Judex sacrilegè, & insuper invalidè ageret, qui in Ecclesia sententiam ferret, etiam ad multam pecuniariam; si etiam ad mortem, excommunicandus foret. Altera actio in Ecclesia sacrilega est negotiatio, mercatura, emptio, &

venditio solemnis, *cit. c. decet, eodem.* Hac ratio-
 ne etiam Christus *Matth. 21. & Joan. 2.* ejecit
 omnes vendentes & ementes ex Templo dicens:
auferite ista hinc, &c. Peccaret ergò mortaliter sa-
 crilegio, si quis per se, ex instituto templum
 deligeret tanquam locum mercaturæ & nundina-
 rum, in eo officinam erigendo, merces exponen-
 do; quòd si tamen solum fiat contractus emptio-
 nis in Ecclesia, merce alibi existente: aut per ac-
 cidens tantum in transeundo, vel recedendo ob-
 pluviam, non nisi veniale, aut nullum peccatum
 est. Ex communi Laym. *c. 7. n. 9.* Tertia actio
 in Ecclesia sacrilega, sunt tripudia, clamores pro-
 fanus. *c. cum decorem, de vita & honest. Cleric.*
 Quarta actio in Ecclesia prohibita est comedere. *c.*
non oportet. 2. dist. 24. Non oportet in Basilicis,
seu Ecclesiis agapen facere, & intus manduca-
re. Extra ergò casum necessitatis, vel pietatis uni-
 versim prohibitum est in Ecclesia comedere, vel
 bibere more solito pro refectioe, quòd tamen
 seclusò scandalò, vel contemptu culpam venialem
 non excedere cum *Cajet. Sa. & aliis* notat *Laym.*
cit. Præter prædicta peccata in hac triplici classe
 alia peccata in Ecclesia committere: v. g. detrahe-
 re, nutu, vel verbis sollicitate ad inhonesta alibi
 patranda, seclusò contemptu, omnique voluntate
 loci sacri inhonoradi, speciale peccatum sacri-
 legii non constituit, etsi gravem contra loci
 sanctitatem contineant, meritò à timoratis ex-
 plicandam in confessione irreverentiam, eoque
 gravioem, quò gravius peccatum committitur:

Q 9 2

idque

idque etiam etsi naturalis turpitudinis quidpiam fiat.

§. III.

Sacrilegium reale

29 **D**icitur rerum quarumvis publica autoritate ad Cultum Divinum sacratarum, vel deputatarum indigna violatio: §. Rerum autem ejusmodi sacratarum, prout excludunt personas sacras, & loca sacra, quatuor veluti gradus assignat D. Thom. q. 99. a. 3. *Primum & summum locum inter res sacras obtinent Sacramenta, quibus homo sanctificatur; quorum præcipuum est Eucharistia Sacramentum, quod Christum ipsum continet: & ideo sacrilegium, quod contra hoc Sacramentum committitur, gravissimum est inter omnia.* Secundum locum post Sacramenta, tenent vasa consecrata ad ministerium & usum Sacramentorum: deinde Ædes sacræ, Altaria, Crux, & Imagines Christi, ac Sanctorum, eorumque Reliquiæ: quia etiam hæc secundum usum Ecclesiæ æstimantur ut instrumenta Divini cultus; & ideo habentur sacræ, non tantum in ordine ad Sanctos, sed etiam in ordine ad Deum. Ait Suárez. *lib. 3. c. 6. n. 7.* Huc etiam spectant sacri liquores, Chrisma, oleum, aqua, & alia benedicta. Item Nomina Dei, Christi, & Sanctorum, SS. Evangelia, & omnis Scriptura Canonica. Ut notat Suárez. *ibidem n. 9.* Tertium locum retinent omnia, quæ pertinent ad ornatum Altarium, & Ministrorum, & ordinata ad ministerium Divini cultus, & indignè violata ad sacrilegium spectant. *Quat.*

Quartum locum, sed remotiorem cæteris in rebus sacris obtinent omnia bona mobilia, quæ deputata sunt ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ, Temporum fabricam, &c. Item deposita in Ecclesiis, pia legata ob pias causas, bona pauperum in xenodochüs & his similia. Etiam si enim hæc omnia non ita propriè sint Res sacræ, quæ vel speciatim ad DEI cultum consecratæ, & benedictæ, vel tanquam instrumenta Divini cultus specia- liter institutæ sunt, tamen remotè saltem ad Deum, & ejus cultum præ cæteris rebus profanis specialiter deputatæ & eorum injusta usurpatio in Jure passim sacrilegium usurpatur. Harum omnium rerum sacrarum indigna & sacrilega violatio fit, & contingit generatim tribus modis, scilicet *indignè tractando; injustè usurpando; profanè vendendo, vel emendo per simoniam.*

Sacrilegium indigna tractationis rerum

Sacrarum fit variè:

1. Circa Sacramenta: ea ministrando, vel suscipiendo. 1. *Invalide*: Sacrilegium omnium gravissimum, sacratissima illa signa à Christo ad infallibiliter sanctificandum hominem instituta, invalide & fictè applicando, falsa reddere, & annullare, scilicet defectu debitæ materiæ, formæ, intentionis, aut dispositionis necessariæ. 2. *Indignè*: in cognito statu peccati mortalis celebrando communicando, alia Sacramenta administrando, vel suscipiendo: aut aliàs notabiliter irreverenter, vel negligenter circa illa se habendo. 3. *Tangendo illicitè & irreverenter necessitate seclusa.*

Q 9 3

SS. EU-

SS. Eucharistiæ Sacramentum (hoc utique peccatum mortale) & omnia immediatè ab ejus contactu consecrata & benedicta : ut Calicem, Patenam, Ciborium, Lunulam Monstrantiæ, Purificatorium jam sæpè usurpatum, Corporale, &c. Item Chrisma benedictum, Sacras Reliquias, Agnos Dei, &c. non tamen horum vasa : quamquam secundum communem DD. præter tactum illicitum Eucharistiæ in ceteris omnibus seculo contemptu rerum sacrarum, vel præcepti Ecclesiæ rarò sit plus, quàm veniale, excusatque omnis necessitas. De his in suis propriis materiis.

II. Circa Vasa sacra, & Paramenta, ea convertendo ad profanos usus propria autoritate, sive transmutando in aliam formam, sive solum abutendo ad profanos usus (juxta *c. ligna. de consec. dist. 1.*) v. g. sacris Vasis ad potationes, sacris Paramentis ad profana spectacula, &c. Quin etiam materiam rerum antea sacrarum, lapides, ligna, pannos, &c. profanè usurpare peccatum mortale est ex genere suo, nisi ignorantia excuset, aut necessitas publica belli, famis, &c. Quo casu teste Ambrosio, etiam sacra Vasa alienare, vendere, conflare licet, ob majus præceptum Charitatis.

III. Circa sacram Scripturam, eam scienter pervertendo, vel ejus sententiis abutendo ad irrisiones, jocos mendaciã, alia peccata, & maxime lasciviam : uti impius Beza abusus est Canticis Canticorum horribili sacrilegio, vocèque blasphemiz in Spiritum Sanctum. Ut notat Suar. *cit. tract. 3. lib. 3. c. 6.* Et meritò Gobat *de blasphem. cas.*

20. n. 718. Fulmine dignas censet meretriculas illas, quæ sæpius alicui assuetæ, nescio à quodam dæmonis nancipio edoctæ, dicunt: *Domine probasti me*; sicut & illum, qui verbis illis: *bibite, & ne bria mini Charissimi, &c.* abutere-tur ad persuadendum alicui ebrietatem, vel potum excessivum, aliàs non: nam à mortali excusant DL. citt. communiter, si honesti joci causâ subinde iat, ut si amico dicas: *sede à dextris meis*; aut in convivio diu nemine loquente dicas: *factum est silentium magnum, &c.* aut homini melancholico, moroso: *à facie frigoris ejus, &c.* vide Gobat *cit. n. 719. & seq.* Dico tamen *subinde* nam ordinariè, consuetudinariè, toties, quoties, ita abutentes Divinò Verbò ob ejus implicitum saltem contemptum, à mortali excusari non possunt, teste nostro *P. March. sup. cit.*

IV. Quacunque irreverentia, despectu, vel abusu abjiciendo Res sacras Divino cultui destinatas, & supra enumeratas 1. 2. & 3. loco; quia enim illa omnia peculiari ratione ad Deum, ejusque cultum referuntur, & ideo cultum in DEUM redundantem merentur; ita eorum inhonoratio, seu indigna tractatio in DEI inhonationem redundat, & ad sacrilegii crimen pertinet, idque tantò gravius, quantò & Res sacra major, & irreverentia illata major est.

Cæterùm ad hoc peccatum sacrilegii committendum in indigna administratione, vel tractatione Rerum sacrarum non est necesse, ut quis

habeat semper directam intentionem inhonorandi, vel contemnendi Res sacras, quod proprium est infidelium & hæreticorum, semperque mortale, nulla parvitate materiæ excusanti; sed sufficit intentio indirecta, dum quis Res sacras scienter ob quemcunque alium finem, indignè tamen tractat, modis supra dictis, quamvis hoc excusari sæpissimè possit ob parvitatem materiæ: cum sacrilegium naturâ suâ magis vel minus grave sit pro ratione materiæ.

Sacrilegium injusta tractationis, seu usurpationis Rerum sacrarum.

Furtum Rei sacræ triplici membro exponitur c. quisquis. 17. q. 4. *Sacrilegium* (id est furtum sacrilegum) *committitur, aut auferendo de loco sacro, vel sacrum de non sacro, vel non sacrum de sacro*: Furtum enim, seu injusta ablatio rei alienæ est de se peccatum injustitiæ contra septimum Præceptum: duobus modis secundum Canones qualificatur, ut fiat sacrilegium contra Virtutem Religionis: 1. Ratione ipsius Rei sacræ: ut si fureris Calicem, Reliquiam, &c. 2. Ratione loci sacri, cui specialis reverentia, & immunitas, adeoque securitas ab omni injuria debetur, & hinc illa tria membra.

I. Furari Rem sacrâ in loco sacro, v. g. Calicem ex Templo, Ciborium ex Tabernaculo, utramque malitiam sacrilegii continet, scilicet violationem Rei sacræ, & violationem loci sacri, ideòque in communi, & nostrâ sententiâ, necessariò exprimendam in confessione.

II. Fu-

II. Furari rem sacram è loco non sacro , vel extra locum sacrum v. g. Calicem ex privato Oratorio, cista domesticâ, præter furti, aliam unam simplicem malitiam, veri tamen sacrilegii dicit. Juxta communem DD. cum *Laym. cit. n. 16. & 17.* Ubi rectè monet, non esse audiendos Legistas ad sacrilegium utrumque requiri: & quòd res sacra ablata sit, & è loco sacro.

III. Furari rem non sacram, nec ad DEI cultum ullâ ratione pertinentem, tamen è loco sacro, Templo, vel Ecclesia, similiter unam tantum, at veram habet malitiam sacrilegii, scilicet violationis loci sacri. Juxta communissimam DD. Sumitur ex Scriptura 2. *Machab. 5.* ubi Heliodorus horribiliter ab Angelo flagellatus legitur, quòd voluisset spoliare ararium Templi, in quo deposita viduarum & pupillorum erant; quod proinde cretum videtur quoad res in Templo depositas, & in ejus fidem, atque immunitatem susceptas. Quoad alias verò res in Templo non sub custodia, sed per accidens, & casu existentes, ablatas, v. g. in Ecclesia, abscindere crumenam; an sit furtum simplex, vel qualificatum sacrilegii, adeoque in confessione exprimendum, etsi non ita certa, tamen communis, & probabilior est sententia affirmans. *Angel. Sylvest. Armil. Sa. verb. sacrileg. Navarr. c. 6. n. 4. Suar. Laym. cit.* Ratio petenda est ex reverentia Ecclesiarum, quæ meritò exigit omnem injuriæ immunitatem statuendam, eamque defacto statutam esse satis constare videtur ex *cit. c. Quisquis, &c. Sacrileg. de*

immunit. Eccl. Et quia mercaturæ in Ecclesia prohibita sunt, eam maximè ob causam, quia in iis fraudes committi solent, sanctitatem loci valde dedecentes; quantò magis ipsa furta in Ecclesia decet esse specialiter prohibita?

32 IV. Quoad bona Ecclesiastica mobilia & immobilia. Item pia legata, bona pauperum, &c. etsi propriè res sacræ non sint, nihilominus quia bona illa ex sua institutione ac fundatione atque fundatorum, testatorum, ac offerentium expressa voluntate ad DEI, & Christi honorem oblata, & destinata sunt, sic, ut in nullum alium usum, nisi pium, converti possint, certum est, quòd iniustorum occupatio, detentio, defraudatio non sit simplex peccatum furti, vel iniustitiæ, sed qualificatum; & circumstantiam ejus esse exprimendam in confessione, adeoque si non propriè sacrilegium, aliquam saltem rationem sacrilegii habet: certè passim in jure Canonico sacrilegium appellatur; specialiter *c. nulli liceat. 12. q. 2. & 17. q. 4. Can. 4.* dicitur: *sacrilegium, & contra leges est, si quis, quod venerabilibus locis relinquatur, prava voluntatis studio suis tentaverit compendiis retinere.* Accedit, quòd invasio, & spoliatio bonorum Ecclesiasticorum sit contra immunitatem Ecclesiæ, cujus violatio est sacrilegium; & *Conc. Trident. Sess. 12. can. 11.* in tales decernit excommunicationem Papæ reservatam, donec restituant.

Sacrilegium profana emptionis ac venditionis rerum sacrarum Spiritualium.

Hoc, amisso generali nomine sacrilegii, ab

infigni illo rerum spiritualium empturitore, Simone Mago, peculiari sibi nomine vendicato, *Simoniam* appellata est. Esset res prolixissimæ, & intricatissimæ tractationis, præsertim quoad præxam nostrorum temporum; verum quia materia maximè est canonica, ideò sistendo in terminis Theologiæ moralis, breviter claro compendio delibabo, communiter necessaria Confessario scitu in confessionali.

§. IV.

Simoniam.

Definitur in Jure: *studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum.* Clarius exprimit Suar. tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. c. 1. *Simoniam est sacrilegium, quò per emtionem & venditionem, vel similem contractum res spiritualis ut talis pro temporali commutatur: ideòque ad peccatum simoniæ necessariò tria concurrunt, materia, pretium, pactum; quibus explicatis patebit definitio, & essentia simoniæ.*

I. Materia simoniæ debet esse res spiritualis, vel annexa spirituali, res autem spiritualis, & materia simoniæ sunt. 1. Omnis gratia gratum faciens, & gratis data. 2. Omnia Sacramenta, & sacramentalia, seu sacra ceremoniæ in administratione Sacramentorum, & Sacrificio Missæ ex institutione Ecclesiæ exercenda. 3. Omnia Divina Officia, & Orationes publicæ & privatæ. 4. Omnis actus Jurisdictionis Ecclesiasticæ, ut absolutio à peccatis & censuris, collatio Indulgen-

gentiarum, collatio cujuscunque Beneficii, Officii, ac Dignitatis Ecclesiasticæ. 5. Omnia Beneficia Ecclesiastica, & ipsis annexa: ut jus Patronatus, redditus Beneficiorum, qui dantur propter spirituale Beneficium. 6. Denique omnia Vasa, & Paramenta sacra, quæ talia, omnia benedicta ab Ecclesia: ut Agni DEI, sacre Reliquiæ, &c.

35 II. Pretium simoniæ debet esse quid temporale, sive pecunia sive quodcunque aliud per modum pretii æquiparatum ipsi rei spirituali seu sacre, ut talis est; unde non est simonia, dare rem spirituales pro spirituali, Reliquias pro Reliquiis, Calicem pro Ciborio, unum Beneficium cum alio commutare, auctoritate tamen legitima. Item dare rem temporalem pro spirituali materialiter tantum, ut pecuniam pro Calice, quantum valet argentum & ars. Item dare rem temporalem pro spirituali Officio, Sacris, Orationibus, Sacramentis, &c. non pretium æquiparatum ipsi rei sacre, sed solum in stipendium sustentationis Ministrorum. Sumitur. *ex c. 10. Matth. dicente Christo Dignus est operarius mercede sua.* Et *1. ad Cor. 9. Quis militat suis stipendiis nunquam? si vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si carnalia vestra metamus?*

36 III. Pactum, seu contractus simoniæ debet esse pactum onerosum, & obligatorium per modum emptionis, & venditionis, vel cujusvis commutationis, seu retributionis, onerosæ, obligatoriæ, quomodocunque exprimat. v. g. Do tibi pe-

pecuniam, agrum, &c. ea conditione, ut data prima occasione Beneficium conferas: aut contra: Confero tibi Beneficium eo pacto, ut centum ducatos numeres; nec salvant, etiamsi addant: per modum gratitudinis tantum; dummodò intercedat verum pactum obligatorium: secluso autem hoc pacto, non erit simoniacum accipere, vel dare rem temporalem pro spirituali, & e contra: v. g. ei, qui contulit Beneficium spirituale, gratuito, & spontè rependere rem temporalem, v. g. pecuniam, vel aliam; aut e contra pro re temporali accepta, spontè ex gratitudine rependere rem spirituales, Beneficia, Sacra, &c. Nec simoniacum erit alteri conferre rem spirituales, cum spe tamen ab illo recipiendi rem temporalem per modum gratitudinis tantum, secluso omni prævio pacto expresso, vel implicito: Quale pactum expressum, vel tacitum utique supponitur in Propositionis damnatis ab Innocentio XI. 45. *Dare temporale pro spirituali non est Simonia, quando temporale non datur tanquam precium, sed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel etiam, quando temporale solum sit gratuita compensatio pro spirituali, aut e contra.* Et 46. *Et id quod que locum habet, etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale: imò etiamsi sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud pluris aestimetur, quam res spiritualis.*

IV. Juxta hæc tria ad peccatum simoniæ essentialiter requisita, triplex est divisio simoniæ. Ex

Ex

Ex parte materiae in simoniam Juris Divini, & positivi. 2. Ex parte pacti, vel contractus inmentalem, conventionalem realem, & his immixtam confidentialem. 3. Ex parte pretii, in simoniam, quae fit cum munere à manu, à lingua, & ab obsequio. Explico breviter ordine.

1. *Simonia Juris divini, & positivi.*

37 **S**imoniam Juris divini intrinsecè mala, atque prohibita propter malitiam suam intrinsecam est omnis illa, quae venditur, & emitur res propriae spiritualis, ut talis: ut Sacramentum, sacrae Reliquae, &c. cujus ratio & malitia mortalis consistit in hoc, quòd res sacra, vel spiritualis indignè & irreligiosè tractetur hoc ipso, quòd emptione, vel venditione cum pretio, vel re temporali commutetur, perinde ac si tam vilis sit, ut instar rerum, vel mercium temporalium pretio venalis exponi debeat. *Quis enim non vile putat esse quod venditur?* ait Hormista Papa ad Episcopos Hispania in Epistola. Deinde cum res spiritualis pro temporali commutatur impiè praesumitur, ac si illa non minùs, quàm res temporalis, libero hominum dominio ac potestati subiecta sit, & non à solius DEI gratuita voluntate, & potestate dependens; quamobrem Petrus Simonem magnum increpans ait Act. 8. *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quia donum DEI existimasti pecunià possideri posse.* Est ergò simonia unum ex peccatis gravissimis sacrilegii contra Religionem, & valde perniciosum Ecclesiae. Unde & in SS. Canonibus appellatur *execrabile flagitium, turpissimum lucrum*

lucrum, &c. estque ex natura sua peccatum mortale, atque juxta *Navarr. Suar. cit.* & alios neque ex parvitate materiae excusabile, cum sit gravissima in Deum irreverentia quodcunque donum gratiae spiritualis ita tractare, ac si sit res vilis, & ab arbitrio & potestate humana dependens, ut precio aestimari, ac vendi possit; committiturque hoc peccatum simoniae quoad malitiam sacrilegii tam ab emente, quam vendente rem sacram; uterque enim ipso facto inhonorat, & vilipendit rem sacram, & qui pro ea pretium temporale exhibet, & qui exigit pro ea: at verò ex parte vendentis praeter malitiam sacrilegii, etiam accedit peccatum injustitiae, quatenus pretium temporale pro spirituali recipit sine ullo Jure accipiendi. Ut notat *Suar. cit. lib. 4. c. 4. n. 7.* Et *Less. lib. 2. c. 35. dub. 28. n. 162.*

Simonia juris positivi humani, & ideo mala, quia prohibita ob inconvenientiam extrinsecam.

Est omnis illa, qua venditur non quidem res aliqua propriè spiritualis, sed rei spirituali annexa, vel ad eam ordinata, utpote sunt: 1. Venditio Beneficiorum etiam secundum id, quod in ipsis temporale est: nimirum quoad jus percipiendi fructus ex bonis Ecclesiae. 2. Venditio Officiorum Ecclesiae extrinsecè tantum ordinatum ad res sacras: ut Sacristae, Oeconomi, Thesaurarii, Advocati Ecclesiae. 3. Oblatio pecuniae alteri facta, ut suadeat alteri tertio, ut det tibi Beneficium. 4. Pactio de resignando Beneficio tibi, vel

vel ex eo solummodò pensionem, si alter Beneficium tibi impetret. 5. Permutatio, & resignatio Beneficiorum: item reservatio pensionis ex Beneficio resignato; si absque Superiorum auctoritate fiat, hâc autem accedente; licita erit. 6. Accipio munerum etiam spontè oblatorum pro examine ad Parochiam: Ex Trident. *Sess. 24. can. 18.* Item pro collatione Ordinum; pro prima tonsura, pro litteris dimissoriis ex eodem Trident. *Sess. 21. can. 18.* Excipitur autem decima pars aurei pro Notario, si salarium non habeat, & consuetudo permittat. 7. Exactio pecuniæ pro admissione ad Religionem, non tantùm pro ipso statu, is enim spiritualis, & jure naturali invendibilis, sed etiam pro onere sustentationis: nisi Monasterii tenuitas, vel consuetudo contraria excuset apud Moniales pleraque, & multos alios Ordines. Vide Laym. *tract. 10. c. ult.* Quare hoc tempore ob Ingressum Religionis raro committitur peccatum simoniæ, nec consequenter incurruntur pœnæ in jure statutz.

II. Simonia mentalis, conventionalis, realis, confidencialis:

39 **S**imonia mentalis est voluntas, seu propositum internum, quò quis, dum confert alteri rem spirituales, intendit illum obligare ad reddendum aliquid temporale, aut e contra; dum confert aliquid temporale, intendit illum obligare ad reddendum aliquid spirituale v. g. Beneficium bonum spirituale pro mutuo, vel alio beneficio præstito, sine ullo pacto externo, sed solum cum

spe certa recipiendi aliquid temporale pro spiri-
 tuali, vel e contra, tanquam ex debito ab altero
 præsumendo: ut si Prælatus conferat Beneficium
 Clerico, idè in compensationem obligatus
 sit ei servire: aut Clericus seruiat Episcopo ea in-
 tentione, ut ei in mercedem debitam conferat Be-
 neficium, & tandem beneficium conferatur,
 nulla tamen exterius verbis, vel signis facta con-
 uentione, vel pacto, erit simonia mentalis, &
 peccatum sine dubio; nullam tamen in quacun-
 que materia inducens pœnam Canonicam: quia
 in foro externo probari non potest. Communis
 DD. cum Sanch. *consil. moral. lib. 2. c. 3. dub. 10.*
Less. Laym.

II. Simonia conventionalis dicitur, quæ fit cum
 externo pacto, vel conventionem expressa, vel taci-
 ta dandi, vel recipiendi quidpiam spirituale pro
 temporali, aut temporale pro spiritali, qua con-
 uentione externa differt à simonia mentali: con-
 uentione tamen nondum impleta ex utraque par-
 te, adeoque jam grauius peccatum, adhuc ta-
 men nullam inducens pœnam Canonicam, non
 solum quando conuentio ex neutra parte impleta
 est (secundum omnes) sed etiam si ex una parte
 impleta sit: idque non solum, si quis rem tem-
 poralem v. g. pecuniam dedisset, spirituale ta-
 men, v. g. Beneficium, vel sacrum Ordinem
 nondum accepisset: quia iura imponentia pœnam
 simoniacis, requirunt traditionem rei spiritalis:
 verum etiam si spirituale jam datum esset, sed
 tem, orale (saltem in totum) nondum receptum.
 Ut ex communi docet Sanch. *cit. c. 3. r. dub. 10. n.*

106. testans ita servare stylum Curia, quo merito, vel correcta, vel abrogata censeri debent antiqua jura in contrarium sonantia.

- 41 III. Simonia realis tandem dicitur, quando conventio ex utraque parte completa est, saltem inchoative, spirituali scilicet dato, & temporali saltem ex parte recepto, ut si collatio Beneficii facta jam sit, & pretii saltem pars soluta; & hæc realis, & completa simonia inducit pœnas gravissimas Canonicas; in triplici tamen solum casu: si simonia nimirum commissa sit in ingressu Religionis: in sacro Ordine: & Beneficio: quoad ingressum Religionis, jam supra mentio facta. Ob simoniacam collationem, & susceptionem sacrorum Ordinum, etiam primæ tonsuræ, incurritur excommunicatio, & suspensio Papalis, & ordinantis, & ordinati. *Extravag. cum detestabile. De Simonia.* Ob simoniam realem in Beneficio Ecclesiastico à conferente & acquirente incurritur eadem excommunicatio Papalis Papæ reservata. *Eodem Extravag.* irrita est Electio, Confirmatio, Præsentatio, Institutio, nullumque jus tribuit: unde sic recipiens Beneficium non facit fructus suos, sed restituere tenetur, etiamsi crimen sit occultum, efficiturque inhabilis ad illud Beneficium, etiam ex dispensatione Episcopi obtinendum; aliis tamen Beneficiis ritè obtentis, ipso jure non privatur, nec ad alia obtinenda fit inhabilis ante sententiam judicis. Omnia ex *Navarro, Suarez, Sanchez*, compendiosè *Laym. lib. 4. traët. 10. c. ult.*
- 42 IV. Simonia confidentialis specialiter dicitur, cum quis alteri dat, vel confert, vel resignat, vel ad

ad illud præsentat, eligit, instituit cum certa confidentia & obligatione, ut tanquam ex debito illud sibi, vel alteri in sui favorem certo tempore resignet, aut ex eo pensionem vel certam partem fructuum tribuat. Et rursus potest esse aut *mentalis* tantum, cum quis ita dat, vel resignat alteri Beneficium cum intentione interna ita alterum obligandi, sed ei hanc suam intentionem non manifestat conventionem aliquam externam. Aut *conventionalis*, cum pactum, vel conventio inicitur de dando, vel resignando beneficio cum onere, ut sibi, vel alteri resignetur, vel pensio sibi, vel alteri solvatur. Aut *realis & completa*, dum re ipsa Beneficium confertur, vel resignatur cum eodem pacto, ut sibi vel alteri resignetur, vel ex eo pars fructuum rependatur. Et hæc tandem simonia confidentialis realis completa, dato scilicet & accepto Beneficio cum tali pacto, etiamsi accipiens promissionem nondum impleverit, inducit pœnas Canonicas decretas in motibus propriis *Pij IV. & Pij V.* nimirum excommunicationem Papalem utrique parti contrahenti, annulationem collationis, & resignationis Beneficii illius ipso facto, adeo, ut accipiens non faciat fructus suos (ut supra) & inhabilitationem ad impofterum obtinendum illud ipso jure: insuper privat omnibus beneficiis, & pensionibus ante obtentis: sed hoc per, & non ante sententiam Judicis. Denique Beneficia sic simoniace collata soli Pontifici reservantur. Hæc omnia compendio ex *Navarr. Suar. Sanch. Laym.* cetera solum curiositatis, & admirationis gratia.

III. *Simonia cum pretio, vel munere à manu, à lingua, & obsequio.*

43 I. **P**retium, vel munus à manu dicitur pecunia, aurum, argentum, vestes, equus, & similia, emi, & vendi solita, seu mobilia, seu immobilia. Item remissio debiti, aut promissio remittendi illud. Item mutuatio pecuniæ, dilatio debiti hinc & nunc solvendi, aut è contra anticipata solutio debiti nondum finito termino, & his similia, si nimirum quis tribuat Beneficium, v. g. cum pacto, vel conditione, ut sibi debitum quis remittat, pecunias mutuet &c. tanquam in debitum pretium pro beneficio collato; secus si fiat ex spontanea oblatione, ex gratitudine, item promissio rei nondum debita pro tempore, vel casu, quo sibi erit debita; ut si Canonicus eligendus à Capitulo in Parochum promittat, se remissurum dimidiam partem præbendæ reliquis Canonicis electoribus.

44 II. Pretium, vel munus à Lingua dicitur omnis laus, commendatio, patrocinium, advocatio, intercessio &c. apud alium, v. g. Principem ex pacto conventa & pacta in compensationem pro re spirituali, v. g. Beneficio, ut si quis conferat Beneficium, vel ad illud præsentet aliquem cum pacto expresso, vel tacito, aut prævia prece animo inducendi obligationem, ut pro se apud Principem intercedat, se commendet, laudet, causam suam promoveat &c. veram committit simoniam; siquidem hi actus sunt aliquid temporale, & pretio æstimabile: ergò pro illis dare Beneficium, erit simonia;

nia; secus rursus si hæc secluso pacto, vel animo obligandi fiant solum ex gratitudine. *Omnes cum Sauch. lic. 2. con. c. 3. dub. 38.*

III. Pretium, vel munus *ab obsequio* in simonia 45
dicitur quodcumque ministerium temporale, uti est famuli, pecuniarii, scribæ ex pacto expresso, vel tacito petatum, & datum pro re spirituali, maxime Beneficio, ita nimirum, ut Beneficium detur, & acceptetur in compensationem ejusmodi obsequiorum, velut mercedem, & solutionem obligatoriam ex justitia loco alterius mercedis temporalis solvendæ. Sic erit verissima simonia: quia verè datur temporale pro spirituali, vel e contra. Secus si detur tantum gratis, licet ex motivo obsequiorum, quia tunc nec Beneficium datum habet rationem pretii, vel solutionis, sed tantum præmii gratuiti; neque obsequia præstita, vel præstanda habent rationem pretii, vel solutionis pro Beneficio, sed præcisè rationem meriti de congruo & æquo morali: quod verum est, etiam si obsequia præstita fuissent turpia: nam licet beneficium ex hoc motivo conferre sit indignum, non tamen est simonia: cum non habeat rationem pretii, vel favoris, & præmii gratuiti. Ut notat Suarez *cit.* & alii. Unde tali modo conferens Beneficium non se eximit ab obligatione Justitiæ compensandi præstiti sibi obsequia, nisi alter spontè, & liberâ gratitudine remittat.

IV. At quid si detur Beneficium Ecclesiasti- 46
cum ob aliquod obsequium Spirituale jam factum: vel faciendum, eritne simonia? R.

R. r. 2

quod

quòd sic, si detur pro obligatione præstandi tale obsequium Spirituale, aliàs non: *Ratio est: quia cum talis obligatio sit quid temporale, & pretio æstimabile, jam erit Beneficium dare pro munere ab obsequio, adeoque simonia: ut si Patronus det Beneficium cum onere & obligatione, ut pro se celebret tot Missas &c. Suar. cit. Excipe nisi tale onus Missarum antecederet annexum fuerit tali Beneficio, vel præbendæ ab eo, qui talem annexionem efficere potest, juxta c. significatum de præbend. Et Trid. Sess. 14. c. 10. de Reformatione.*

IV. Simoniacè acceptorum restitutio.

47 I. **N**ihil Spirituale simoniacè acceptum pro pretio temporali restituendum est, neque Jure Divino, neque Ecclesiastico, præter sola Beneficia Jure Ecclesiastico dimittenda. *Communissima D. D. cit. omnes. Ratio est: Quia res Spirituales aut restitui non possunt: ut Sacramenta, Ordines; aut certè non sunt restituendæ, nisi in pœnam delicti per sententiam Judicis, cum Jure divino naturali validè translatae sint in alium; nec Jus Ecclesiasticum, seu facti Canones aliud statuerint de ullis rebus Spiritualibus; exceptis tantùm Beneficiis Ecclesiasticis, quæ simoniacè accepta in conscientia ante omnem sententiam Judicis rei veri non possunt, sed dimittenda sunt, unacùm fructibus perceptis, cum nullo justo titulo percepti sint, eò quòd adeptio Beneficii simoniaca ipso facto sit irrita ex speciali constitutione Juris Extravag. cum de restitabile de Simonia. Quare si quis simoniacè pretio temporali comparavit Reliquias Sanctorum,*

numismata Indulgentiarum, grana benedicta, Jus Patronatûs, licentiam eligendi Confessarium &c. non tenetur talia dimittere, quia non peccavit contra Justitiam pro talibus dando pretium temporale, sed solum peccavit contra Religionem indignè tractando Res sacras. *Communis apud civit.*

II. Pretium simoniacè acceptum pro confe- 48
rendo Beneficio (vel alia quacumque re spiritali) nondum secuta collatione, seu non impleta conditione, certum est, ipso Jure naturali restitui debere: quia deest titulus retinendi, cum non præstetur, nec licitè præstari possit id, pro quo est datum; & quidem ipsi danti, quia nullibi est cautum, alteri restitutionem faciendam esse. At verò facta jam collatione Beneficii, & simonia, utrinque completa, pretium acceptum pro huiusmodi Beneficii collatione, præsentatione, resignatione &c. Jure Ecclesiastico statim in conscientia ante omnem Judicis sententiam restituendum esse non ipsi danti, quia Ecclesia intendit utrumque punire, & dantem & accipientem, sed illi Ecclesiæ, in qua est Beneficium, ut constat ex *c. de hoc. Simonia*. Est communis DD. sententia cum S. Th. 2. 2. q. 62. a. 5. Licet *Sotus, Bannes, Sa*, alij apud *Laym. cit. c. ult. n 84.* probabiliter doceant ante Judicis sententiam restitui posse ipsi danti, eò quòd nulla lex Ecclesiastica afferri possit statuens ante Judicis sententiam Ecclesiæ restituendum esse. Vide *Laym. l. cit.* & alios apud ipsum. Ulteriùs quantum est de Jure Ecclesiastico pro quacumque re spiritali, etiam sacris Ordinibus, etiam ingressu, vel Professione Religionis

ligionis excepto solo beneficio Ecclesiastico, pretium temporale accipiens restituere obligatur ante Judicis, ita in pœnam delicti justè condemnantis, sententiam; cum nullum adferri possit jus ita statuens, ut contra *Sanch. cit.* docent DD. communiter, *Suarez. Lessius. Laym. l. c.* Quantum verò est de Jure naturali & Divino, pono duas resolutiones, & velut Regulas.

- 49 III. Qui simoniacè vendit rem spiritualem, in qua aliquod temporale jus, vel commodum habet, nec alteri gratis conferre tenetur, is spectato jure Divino naturali pretium acceptum retinere potest, nec restituere tenetur, si neque à jure positivo (ut suprà in Beneficijs) neque jure Ecclesiastico ad id condemnetur. Ita *Suar. Liss.* alijsque cit. *Laym. cit. c. ult. n. 82.* Ratio est: quia licet venditio ejusmodi rei spiritualis habentis annexum commodum temporale, ut Beneficium, vel Officium Ecclesiasticum, verè sit simoniaca, & contra Virtutem Religionis, non tamen est injusta, si temporalis commoditas, quæ in alterius gratiam datur, vel dimittitur, justo pretio compensetur: obligatio autem naturalis restitutionis non oritur ex quolibet delicto, sed tantum ex delicto, injustitiæ: ergò &c. Contra si quis resignet, vel renuntiet alteri Beneficium Ecclesiasticum, cui certè gratis renuntiare non tenetur, jure naturali pretium acceptum retinere potest; secus est de conferente: quippè qui ex proprii muneris obligatione Ecclesiæ Officia & Beneficia dignis gratis distribuere debet. Ut ex *Soto & Suar.* notat *Laym. ibidem* Ideoque si conferens pretio illa
 veu-

Vendat, verè peccat contrà justitiam; quia vendit non suum, sed alteri gratis debitum: sicut si Judex pro sententia a justa pretium exigeret, ac proinde jure Divino naturali ad restitutionem uterque obligaretur, & quidem ipsi danti, à quo accipit, nisi jus vel Judex aliud decerneret.

IV. Qui simoniacè vendit ac tradit rem merè spiri- 50
ritualem, in qua nullum temporale jus, vel commodum habet, is pretium acceptum jure naturali, ac Divino restituere tenetur, nec retinere potest in conscientia ante omnem Judicis sententiam. *D. Th. 2. 2. q. 32. a. 7. & q. 62. a. 5. ad 1.* & communis DD. *Ratio est:* quia verè peccat contra justitiam, cum ejusmodi res merè spirituales nullum commodum temporale annexum habentes: ut Sacrificium, Sacramentum. Sacri Ordines, Consecrationes, Benedictiones &c. non sint pretio æstimabiles, & vendibiles: & Ecclesiæ Ministri non sint Domini ejusmodi rerum spiritualium, sed Ministri, & Dispensatores tantum. At cuinam tunc restitutio facienda erit? Communior sententia est: pretium simoniacè acceptum restituendum esse Ecclesiæ, vel pauperibus (verbo) ad pias causas, sicut & accepta per usuram. Ita *D. Thom. cit. Sylvest. Navar. Covar. Less. alii apud Laym. mox citand. Rationem, & Regulam dat Navar. lib. 5. consil. 80. de Simonia:* turpiter acceptum restituendum non est turpiter danti, cum sit in pari turpitudinis causa: quando enim turpitudine delicti tam dantem, quam accipientem afficit (ut in proposito) dans indignus esse videtur, ut restitutio ipsi fiat. En sententia omninò probabilis.

Attamen æquè probabilis , & tuta videtur op-
 posita sententia gravium , & multorum DD, cum
Laym. cit. n. 79. & 81. ante commendationem Ju-
 dicis Ecclesiastici pretium restituendum esse ipsi
 danti , à quo acceptum est : nisi sponte remittat ,
 vel condonet. *Ratio est* : quia ex una parte ju-
 stitia commutativa læsa (ut est in proposito dans
 pecuniam) exigit restitutionem fieri ipsi parti læ-
 sæ tantum , quantum est de jure naturali. Ex al-
 tera autem parte nulla lex Ecclesiastica adferri
 potest , quæ ante omnem Judicis sententiam ob-
 liget in conscientia , ut acceptum simoniacè
 ad pios usus convertatur , sicut decernitur de accep-
 tis per usuram ; quamvis hoc ipsum in pœnam de-
 licti , in proposito à Judice justissimè decernatur.
 Quare rectè generaliter dixit Emanuel Sa, *verb. Si-
 monia n. 10.* ante sententiam ei , à quo accepta est
 simoniacè pecunia , restituenda est post sententiam
 pauperibus , vel Ecclesiæ. Regula illa *Navarri*
 pro priori sententia allata locum solum habet in fo-
 ro externo , in quo Judex in pœnam delicti turpiter
 dantem justè privat beneficio restitutionis , quæ ipsi
 alioquin naturali jure deberetur , cum titulus acci-
 piendi in altero injustus & irritus fuerit. Unde rectè
 ipse *Navarrus cit.* in fine consilij dicti addit (an
 consequenter suæ doctrinæ , nescio) si is , cui re-
 stitutio fieri deberet , eam liberaliter remit-
 tat , cessare omnem restituendi
 obligationem.